

BÁRÁNY, ROBERT

Fredsvetenskap : av Robert Bárány

Svenska skolornas fredsförening
1930

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

26 Ax

Svenska skolornas
fredsförening 13.

FREDSVETENSKAP

AV

professor Robert Bárány

STOCKHOLM
OSKAR EKLUNDS BOKTRYCKERI 1930

Kungl. biblioteket

0 0000 000044081

FREDSVETENSKAP.

Av professor *Robert Bárány*, Uppsala.

Föredrag hållet i Uppsala de 11 januari 1930 inom Internationella Kvinnoförbundets för fred och frihet sjätte upplysningskurs.

Angående fred eller krig äro alla vetenskaper av i dag mer eller mindre neutrala, och deras prestationer låta sig från olika ståndpunkter betraktas dels som befordrande freden, dels som försvårande dess uppehållande. Jag skall giva några exempel. Medicinen, som på allt sätt försöker hjälpa de sjuka, förlänga och uppehålla livet, lindra och förebygga lidandet, kan säkerligen betraktas som prototypen av en fredligt inställd vetenskap. Men den bidrar till en ökning av världens folkmängd och kan därigenom tänkas vara bidragande till att försvåra fredens upprätthållande. Bakteriologiens betydelse för utrotandet av farsoter behöver jag ej omnämna. Det har också talats om det bakteriologiska kriget, och använder man giftiga gaser, är man ej långt från att använda bakterier. Det är knappast humaniteten, utan fruktan att en så framkallad farsot ej låter sig begränsa till fienden, som hittills i praktiken avhållit från detta stridsmedel. Det vore lätt att flerfaldiga de exempel, som visa att alla vetenskaper kunna användas både i krigets och fredens tjänst. Det beror på vår vilja, hur vi använda dem. Viljan måste alltså stå som drivande kraft bakom vårt arbete för fredens organisation. Vetenskapen om denna organisation skulle jag vilja beteckna som *fredsvetenskap*. Den är en ny vetenskap, och jag skall försöka skissera dess innehåll.

Vi kunna indela fredens organisation i den nationella och den internationella fredsorganisationen, den förra inom en stat, den senare mellan staterna. Vetenskapen om fredsorganisationen behandlar dess historia, dess nuvarande tillstånd och medlen och strävandena för en framtida förbättring.

För att förstå det nuvarande tillståndet måste vi känna mänsklighetens historia, vi måste studera, hur ur det primitiva tillståndet, då människor levde i horder, tillståndet av idag har utvecklats sig. Jag har nyligen från en wienare, dr. Heinrich Kanner¹, fått mig tillsänt manuskriptet till en bok med titeln "Die Friedensgeschichte der Menschheit", som ingående skildrar fredsorganisationens historiska utveckling, särskilt i Frankrike och Tyskland. Jag skulle ej bättre kunna klargöra betydelsen av ett studium av fredsorganisationens historia än genom de ord, som dr. Kanner skriver därom i inledningen till sin bok.

"Historien vore ett farligt gift för människorna, dubbelt farligt, emedan den bildade människan ej kan avvara detta studium, om det som för närvarande läres i skolorna och som begagnas i det politiska livet, verkligen vore hela krigets och fredens historia. I verkligheten är den bara en del, en ur sammanhanget lösryckt del, och måste därför lämna oss en fullständigt oriktig bild av mänsklighetens utveckling ifråga om dess inställning till krig och fred. Den riktiga bilden kan endast erhållas, om man vid definitionen av orden krig och fred ej håller sig till språkbruket av idag, vilket endast känner krig och fred som stora statsaktioner, utan om man i sann historisk anda går tillbaka till civilisationens begynnelse, ja, till och med till prehistorisk tid — så långt våra kunskaper räcka. Man märker då, att de nutida begreppen krig och fred äro för trånga, att de liksom staternas krig och fred äro kvarlevor, rudiment ur en mycket artrik familj av krig, vilka människosläktet har genomlidit på sin långa utvecklingsbana. Man finner i forna tider bredvid staternas krig en snart sagt outtömlig mångfald av privatkrig (fejder) inom staterna, krig mellan släkter, yrken, förbund, städer, bönder, adel och enskilda, vilka alla genom otaliga generationers oavbrutna bemödanden under årtusendens lopp så småningom avskafats.

Freds rörelsen har genomgått två faser. Den första fasan kan från ståndpunkten av de idag konsoliderade staterna betecknas som

¹ Denne författare har nyligen avlidit. Han har skrivit av stor skärpa präglade historiska arbeten över bl. a. krigsskuldfrågan ("Schlüsseln zur Kriegsschuldfrage") och bekämpat habsburgarnas krigspolitik ("Kaiserliche Katastrophenpolitik").

den inre freds rörelsen, vilken i så gott som alla civiliserade stater har lett till ett varaktigt freds- och rättstillstånd inom staten. Men man får komma ihåg, att ännu så sent som i 18:de århundradet utkämpades i Tyskland de sista privatkrigen. Den andra fasan är den yttre freds rörelsen, siktande till en varaktig fred mellan staterna. Denna fas är ännu ung och icke färdig. Men man betraktar den i dag falskeligen som hela freds rörelsen, därför att man ej känner till den så mycket äldre inre freds rörelsen. Freds rörelsen ter sig därför förkortad och resultatlös. Men detta är en synvilla, framkallad av den för trånga uppfattningen av begreppen krig och fred. Allt vad man i dag kallar offentlig ordning, offentlig säkerhet kallades fordom fred, precis såsom idag staternas yttre säkerhet kallas fred. Och vad som idag heter offentlig osäkerhet, oordning, uppror, upplopp, mord och brand var förut under vissa förutsättningar ett stycke krig, ett stridsmedel i det privata kriget, vars rättmätighet var lika orubblig som idag staternas krig. Tar man begreppen krig och fred i deras fulla vidd, så ser man, att i verkligheten freds rörelsen är lika gammal som den mänskliga kulturen själv och att den på den långa väg vår kulturutveckling tillryggalagt har att uppvisa många stora, systematiskt växande framgångar, på vilka det sista resultatet, den varaktiga freden mellan staterna, måste följa med nästan logisk konsekvens.

Kriget är en naturprodukt. Det har sin källa i den primitiva människans instinkt. Där det ej finnes ett organiserat samhälle, reser sig den friska människan med sina ur naturen tagna vapen mot den, som kränker eller hotar hennes eller hennes familjs intressen. Hon och hennes familj föra krig mot denna fiende och densnas familj. Makt är lika med rätt. Varenda människa har så mycket rätt som hon har makt. Hennes intresse, hennes vilja bildar rättens innehåll. Krigs- och straffrätt sammanfalla och äro båda privata rättigheter.

Freden är i motsats till kriget en konstprodukt, resultatet av människoslågtets självuppföstran. Människan vänjer sig att överlåta åt ett samhälles kollektivmakt att skydda sina intressen mot våldsamma störningar och avstår från att försvara sig själv med vapenmakt. Samhällets makt, samhällets vilja blir rätt. Krigsrätt skiljer sig från straffrätt. Båda tagas bort från den enskilde och överantvar-

das åt samhället. Straffrätten blir en offentlig rätt för att bevara freden i samhället. Privatkrigen upphöra. Krigsrätten blir gällande endast för de yttre förhållandena till andra samhällen.

Det fredliga tillståndet inom ett samhälle påtvingas detta för det första av en övermäktig ledare eller en ledande grupp. Men varaktig kan freden bli först när alla inom samhället ha kommit till insikt om den ordnade fredens välsignelser i motsats till krigets kaos och godtycke. Freden erfordrar förstånd, ordning, organisation, självbehärskning, Dessa måste skapas, måste upparbetas. Kriget visar sig vid djupare betraktelse som ett allt för kostsam medel för biläggande av intressekonflikter — för det första inom samhället. De privata krigen försvaga samhällets kraft att föra yttre krig. Det är framför allt från denna synpunkt folkens ledare i staternas krig, konungar och furstar, arbeta för att få privatkrigen avskaffade och trakta efter att ersätta dem med rättsskipning. Men de fredliga yrkena bli medvetna om att näringarna och handeln äro en mycket stadigare och säkrare källa till välstånd än kriget. Därför bli dessa yrken redan tidigt varma förespråkare för freden. I den yttre politiken däremot gäller kriget ännu länge, ända in i vår tid, såsom ett visserligen osäkert, men däremot särskilt inkomstbringande företag. Först genom världshandelns utveckling, det nära sambandet mellan de olika kulturstaternas ekonomiska intressen och det växande omfånget av krigets ödeläggelser har man insett, att kriget också för segraren är en icke enbart god affär och att också på detta område en mager förlikning är att föredraga framför ett fett krigsbyte, vars värde högst betydligt förminskats genom förluster av människor och förstörelse av egendom. Ursprungligen täckte kriget nästan hela sfären av mänsklig samfärdsel, och fred fanns endast inom den genom blodets band förenade familjen eller släkten. Härifrån, från denna sitt hemvist, anträdde freden sitt erövringssteg. Steg för steg tränger den tillbaka kriget; stigande från de mindre samhällsgrupperna till de större, avskaffar den slutligen fullständigt kriget inom staterna. Endast i yttersta periferin av samfärdselns sfär finner kriget en sista tillflyktsort. Men icke heller staten kommer att bilda en oöverstiglig barriär för fredsrörelsen. Med samma i historien beprövade metoder, som man använt mot privatkrigen, kommer man också att besegra sta-

ternas krig. Så länge detta mål ej vunnits, så länge mänskligheten ej på vägen från allas krig mot alla nått fram till allas fred med alla, kommer fredsrörelsen icke att avstanna.

De fakta, som berättiga oss till denna slutledning, behöva ej upptäckas. De äro ej nya, utan kända och ligga spridda på olika vetenskapers områden, inom antropologin, etnologin, kulturhistorien, rättshistorien, folkrätten, politiken, sociologin och staternas historia. Här utgöra de delar av dessa vetenskaper infogade i deras specifika tankebyggnader. Ur dessa samband måste de lösas och sammanfogas till en ny kedja av tankar och fakta. Ett sådant nytt samband av tankar och fakta utgör en ny vetenskap. Så snart som tankar och fakta bli ordnade från en ny synpunkt, bli besjälade av en ny grundtanke, uppstår en ny vetenskapsgren. Här gäller det att framställa, hur krigets olika äldre varieteter ha utdött, att från första början bygga upp en mänsklighetens fredshistoria. Den allmän gånge politiska historien, mänsklighetens krigshistoria, måste kompletteras med mänsklighetens fredshistoria. Tankar och fakta, som hittills inom andra vetenskapsområden ha utnyttjats för andra ändamål, komma här i ett nytt samband, vinna en ny betydelse. Genom fredens historia kommer man också att lära känna de metoder, med vilka mänskligheten hittills i sin kamp för freden har vunnit sina framgångar, och de metoder, vilka i denna kamp ej ha bestått provet. Kännedom om fredstekniken kommer att göra det möjligt att i dess vidare förlopp leda fredsrörelsen systematiskt och att undvika missgrepp. Mycket som hittills endast varit tillgängligt för specialforskare måste framletas ur fackvetenskapernas gömslen och ställas i den allmänna bildningens medelpunkt.

Varje människa med historiskt sinne måste få kännedom om det oerhörda arbete mänskligheten under de gångna årtusendena nedlagt på att åstadkomma fred, på det att hon måtte vinna den tillförsikt som erfordras för att utföra det arbete, som ännu återstår. Enär denna nya vetenskap är född ur vår tids anda, kan den bringa oss praktisk nytta. Hade den fötts tidigare, hade den varit otidsenlig. Den hade då råkat i delo med de allmänt härskande militaristiska åsikterna, den hade varit en omöjlig vetenskap. Också vetenskapen är ett medel för att leda folken. Staten och samhället kunna ej i längden stå i ett motsatsförhållande till vetenskapen,

lika litet som en vetenskap, i skarp motsättning till tidens tänkesätt, kan hålla sig levande. Efter världskriget ha idéerna om krig och fred förändrats. Tanken på en allmän varaktig fred är idag, då Nationernas förbunds akt undertecknats av så många stater, ej längre otidsenlig, ej längre filosofi, utan politik. I forna tider kunde slutmålet för mänsklighetens fredsörelse ej skönjas — om vi bortse från några få särskilt upplysta tänkare. Det såg ut, som om fredsörelsen hade nått sitt slutmål med att freden inom staterna beseglades, och att allt som gick därutöver måste förbli en utopi. Idag börjar man förstå, att utvecklingens gränstenar måste flyttas fram, man ser att människorna på detta område sträva mot ett nytt, fjärran mål. Den varaktiga freden mellan staterna tycks ej mera vara en utopi, utan en sedan urminnes tider långsamt mognande verklighet. Denna insikt tvingar historikern, denne mänsklighetens bakåtvände profet, att ordna det förflutnas fakta för att bringa dem i överensstämmelse med den utveckling, som man nu kan vänta sig. Därmed har den nya vetenskapen, fredens historia, blivit möjlig och nödvändig. Kulturhistorien i ordets vidaste bemärkelse visar vad människorna ha gjort under freden, ha gjort av freden. Men den frågan står hittills obesvarad hur människorna ha skapat freden, grundvalen för deras kulturgärningar. Det är denna lucka, som mänsklighetens fredshistoria har att utfylla.”

Till dessa dr. Kanners ord behöver jag ej tillfoga något och vill endast ännu en gång säga, att de stå i inledningen till denna märkliga bok och följas av en utredning i aderton kapitel.

II.

Jag övergår så till fredsvetenskapens andra avdelning, det nuvarande tillståndets studium och behandlar då först den nationella organisationen. För en noggrann kännedom om det nuvarande tillståndet i en stat är det enligt min åsikt nödvändigt att mycket ingående studera de olika yrkena och deras levnadsbetingelser, men ej blott från den ekonomiska sidan utan också med hänsyn till andra omständigheter, som förtjäna beaktande, såsom nödvändiga förutsättningar beträffande karaktär och begåvning, utbildningstid och

utbildningssätt, arbetets angenäma och oangenäma sidor, fritiden och dess användning, behov av viss levnadsstandard, av kontakt med personer av samma eller andra yrken inom och utom landet etc. Kännedomen om de nuvarande yrkenas historia inom en stat och jämförande kunskaper angående förhållandet i andra stater äro också mycket viktiga. För att bedriva dessa studier vore det nödvändigt att använda en hel stab av medarbetare. Såvitt jag vet, äro sådana undersökningar hittills icke utförda. Utgivandet av sådana beskrivningar vore ej bara till stor fördel för den, som skall försöka utjämna sociala orättvisor inom samhället, således för den lagstiftande socialpolitikern, utan också för ungdomen för dess yrkesval.

Ett särskilt studium måste ägnas åt de institutioner och organ, som för närvarande finnas för att upprätthålla fredliga förhållanden inom staten: rättsmyndigheterna, polisen och militären, så långt den tjänar detta syfte, arbetarnas och arbetsgivarnas organisationer, förlikningskommissioner och skiljedomstolar vid arbetskonflikter etc.

Angående den nuvarande internationella fredsorganisationen är det klart, att man måste ha kännedom om de olika ländernas historia, politiska och ekonomiska geografi, befolkning och kultur, att man måste vara hemma i internationell rätt, i masspsykologi o. s. v. Att man måste känna de olika internationella organisationerna, såsom Nationernas förbund med Internationella arbetsorganisationen och Fasta mellanfolkliga domstolen, Interparlamentariska unionen m. fl. och deras arbetssätt, behöver knappast omnämnas.

Alla dessa kunskaper, till vilka måste fogas kännedom om de strävanden och medel, med vilka man försöker förbättra det nuvarande tillståndet, ingå i denna nya vetenskap, som således såsom dr. Kanner sagt om fredshistorien, hämtar sina fakta och tankar ur många nuvarande erkända fackvetenskaper, där den ej blir tvungen att anställa nya undersökningar. Omfånget av denna nya vetenskap är således utomordentligt stort. Jag tror, att det vore av största vikt för fredsörelsen, om professur i nationell och internationell organisation kunde inrättas vid universiteten och särskilt vid högskolorna för de politiska och sociala vetenskaperna. Frågan är om en professur skulle kunna täcka hela detta område och om ej en delning t. ex. i nationell- och internationell fredsorganisation skall visa sig nödvändig.

Jag kommer nu till strävandena och medlen för att förbättra det nuvarande tillståndet. Det viktigaste medlet synes mig vara uppföstran av den uppväxande ungdomen i samförståndets anda, särskilt den ungdom, som kan tänkas skickad att en gång bli sitt folks politiska ledare.

Den omständigheten, att freden kan upprätthållas blott om i alla länder fredsviljan finnes i tillräcklig grad, om regeringarna, om parlamenten äro sammansatta av icke blott fredsvänliga utan även kunskapsrika och fördomsfria män eller kvinnor, har år 1924 fört mig till tanken på en internationell högskola för de sociala och politiska vetenskaperna som ett viktigt led i fredsorganisationen. Jag får kanske beskriva, hur vägen mellan idén och dess utförande har tillryggalagts för att visa, att tiden är gynnsamt stämd mot dylika företag.

Jag uttalade denna tanke för första gången offentligt den 20 mars 1925 vid ett sammanträde i svenska riksdagens interparlamentariska grupp, dit jag inbjudits på initiativ av gruppens dåvarande ordförande, den nu tyvärr avlidne baron Adelsvärd. Gruppen beslöt ett sympatiuttalande för tanken. 1925 framlades planen av den numera likaledes avlidne nobelpristagaren H. A. Lorentz, dåvarande ordförande i kommissionen för intellektuellt samarbete i Genève. Vid diskussionen anslö sig Lorentz och Einstein till planen. De övriga hade många invändningar. I synnerhet verkade kostnadsberäkningen avskräckande.

Sommaren 1926 var jag i Genève och blev inbjuden att själv framlägga min plan i underkommissionen för "university relations". Jag framhöll då, att kommissionen, som ej förfogar över penningmedel, ej skulle betrakta de ekonomiska svårigheterna, utan endast nyttan av en sådan inrättning, och vidare, att den plan, som framlades 1925, var ett maximiprogram och att början kunde göras betydligt blygsammare. Kommissionens medlemmar diskuterade nu planen mycket välvilligare än första gången, men det var huvudsakligen ordförandens hjälp, som gjorde, att kommissionens plenum antog en resolution, som uttalade sig för två saker, för det första önskvärdheten av en internationell högskola såsom jag hade skisserat den, för det andra önskvärdheten av ett samarbete mellan de redan existerande högskolorna. Med en undersökning av betingelserna för

denna sista programpunkts verkställande betroddes institutet för intellektuellt samarbete i Paris. Detta inkallade en konferens till Berlin mellan så gott som alla världens högskolor för politiska och sociala vetenskaper redan i februari 1928.

Kommissionen för intellektuellt samarbete sysslade ännu en gång, sommaren 1927, med min plan, uttalade ånyo sin sympati, men remitterade planen till mig, då den ansåg sig sakna möjligheter att få den utförd. Men redan då var planen ej längre en utopi. På initiativ av dåvarande rektorn för universitetet i Genève, W. Rappard, hade arbetet redan börjat med upprättande av ett sådant institut i Genève, "Institut Universitaire des Hautes Etudes Internationales" öppnades i okt. 1927, och i dess exekutivkommitté invaldes även en svensk, nuvarande rektorn vid Uppsala universitet, professor Östen Undén. Kostnaderna för undervisningen täcktes dels av Rockefellerstiftelsen, dels av Schweiz och Genève. Rektor för institutet blev en fransman, Paul Mantoux, förutvarande avdelningschef i N. F:s sekretariat för politik. Dessutom undervisade en kanadensare och två schweizare året runt, men ett stort antal föreläsare från snart sagt hela världen blevo inbjudna att hålla smärre föreläsningsserier. Redan under första terminen besöktes institutet av mer än 30 studerande, som tillhörde 16 olika nationer och som hade avslutat sina studier i hemlandet. Ett lika stort antal studerande, som ej befunnits mogna för institutet, hänvisades till universitetet i Genève.

Genom Rockefellers hjälp var således början gjord till en realisation av min plan. Men Rockefeller hade samtidigt skänkt två miljoner dollars till upprättandet av ett bibliotek för internationella vetenskaper i Genève och därmed uppfyllt en av de viktigaste livsbetingelserna för en sådan högskola.

Trots den gynnsamma början var jag rädd, att ett institut, som endast förfogade över två eller tre ordinarie lärare, ej skulle med säkerhet utveckla sig till en för hela världen-betydelsefull institution. Dess kurva kunde gå uppåt, men också nedåt. Jag beslöt mig därför redan hösten 1927 för att sätta i gång en aktion för en utvidgning av institutet och vände mig i första hand till nobelpristagarna i olika länder för att få deras moraliska stöd. Jag hade glädjen att av 38 nobelpristagare, med vilka jag hade talat personligen, mer

än 20 gillade min plan, däribland Briand och Stresemann, och att 20 med sin underskrift bekräftade, att de ville inträda i ett internationellt sällskap, som skulle dels försöka skaffa pengar till institutet, dels stödja det moraliskt. Till ovärderlig hjälp vid denna min aktion var ett löfte, som en svensk mecenat, vilken önskar förbli anonym, gav mig, att han skulle ställa 100,000 kr. till förfogande för detta ändamål.

Dock, innan jag skred till grundandet av sällskapet, utarbetade jag med hjälp av docenten Olivecrona och kanslichefen Per Jacobson en plan för institutets utvidgning. Denna plan förelade jag institutets exekutivkommitté, som dock ej vågade framställa nya krav efter en så kort verksamhetstid. Jag insände då på eget ansvar utvidgningsplanen till Rockefellerstiftelsen. Om detta har gjort någon effekt vet jag ej och vill inte alls påstå, att så är fallet, men faktum är, att i okt. 1929 institutets exekutivkommitté på anmodan av Rockefellerstiftelsen anhöll om medel till en utvidgning, och att den 13 nov. 1929 Rockefellerstiftelsen beslöt att tillmötesgå denna anhållan och att anslå 850,000 dollars att utgå under tio år.

Den utvidgning, som nu är möjlig, kommer att göra institutet fullt livsdugligt, och jag är också övertygad om att ifall dessa medel ej räcka och nya lärostolar komma att behövas, Rockefellerstiftelsen ej kommer att taga sin hand från institutet. Det kan numera internationaliseras betydligt, och antalet studerande, som under sista terminen översteg 60 från mer än 20 länder, kommer säkerligen att växa snabbt. Därmed är dess betydelse för världsfreden, för grundläggandet av internationell förståelse och internationellt samarbete säkerställd. Ingenting kan vara viktigare för världsfreds bevarande än att de, som en gång i tiden komma att leda sina resp. länders politik och opinionsbildning, under studieåren arbetat tillsammans på internationella problems lösning, fått lära känna varandra så, som man endast gör det i ungdomen och vid arbetet, och stått under samma framstående lärares förädlade inflytande.¹

¹ Anm. Sedan detta föredrag hölls, har ur Wallenbergska stiftelsen ställts till Uppsala universitets förfogande ett resestipendium av 4,000 kr. årligen åt en svensk studerande — efter avlagd kandidatexamen — för de närmaste tre åren och säkerligen också i framtiden, om institutet i Genève håller vad det lovar. Detta stipendium sökes första gången före den 11 apr. 1930.

Om jag också tror, att utbildningen av ledare i internationell anda är det viktigaste, så förnekar jag visst inte, att en upplysningskampanj på bred front är av största värde för att hos de djupa leden ersätta hat- och avundskänslor med känslan av solidaritet med den övriga mänskligheten och vänja den vid ett lidelsefritt betraktande av internationella problem. Folken måste lära sig att förstå, att ett oböjligt fasthållande vid och genomtrufande med maktmedel av maximifordringar ofta är sämre än ett hänsynstagande till en annans kanske lika berättigade, men ej med samma myndighet framförda krav. Av en modern statsman skall folket fordra, att han grundar dess prestige ej på det eftertryck, som han mer eller mindre med yttre maktmedel kan ge åt dess önsknings, utan på den internationella uppskattningen av folkets andliga kultur, dess ärliga fredsvilja, dess oftervillighet för mänsklighetens bästa, dess måttlighet i materiella njutningar och dess rättrådighet. Här kunna fredsföreningarna, religionens målsmän och lärarna utföra ett viktigt och givande arbete.

Människorna kunna ur fredsoorganisationens synpunkt indelas i tre kategorier: regeringarnas, parlamentens och diplomatiens medlemmar, som utföra det praktiska arbetet; forskare, lärare, journalister och propagandister, som studera, undervisa och upplysa; den stora massan, som skall ge sitt moraliska och naturligtvis också ekonomiska stöd åt de förra i deras ansvarsfulla arbete. Vi veta alla, att det behövs mycket pengar för att utveckla fredens organisation. Av största vikt vore därför att en internationell fredsfond bildades, som stode under överinseende av ett internationellt förbund av vidsynta och energiska organisatörer ooh vetenskapsidkare och som hade till uppgift att med avkastningen av dess kapital hjälpa forskarna, lärarna, journalisterna, fredsföreningarna och religionens målsmän i deras strävanden att genom forskning, undervisning och upplysning tjäna utvecklingen av fredsoorganisationen, tjäna fredsvetenskapen.

NOTISER.

NÖRDISKA LÄRARES FREDSFÖRBUNDS FJÄRDE MÖTE OCH STUDIEKURS

hålles instundande sommar första veckan i augusti månad å Lahti folkhögskola i Finland, mitt inne i "de tusen sjöars land". De föregående givande samnordiska mötena, i Danmark 1924, i Norge 1926 och i Sverige 1928, borga för att det planerade mötet i Finland skall locka ett stort antal deltagare från respektive nordiska länder.

Programmet är ännu under utformning. En centralpunkt blir studiet av Nationernas förbund.

Kursavgiften beräknas till högst 45 kr., hela uppehållet å folkhögskolan inberäknat. Resorna inom Finland äro billiga.

Mötesbestyrelsens finske ledare är docenten vid Helsingfors universitet d:r Felix Iversen. Lärare och lärarinnor liksom envar för uppfostran intresserad svensk, som ämnar deltaga i kursen, torde anmäla sig snarast möjligt till fröken Matilda Widgren, under adress: Nordiska lärares fredsförbunds sommarkurs, Davidbagaresgat. 9—11, Stockholm. Liksom vid föregående kurser erlägges en anmälningsavgift av 2 kr. till täckande av expeditiönskostnaderna.

INTERNATIONELLA UPPFOSTRINGSBYRÅN I GENEVE

ger instundande sommar 28 juli—2 augusti sin tredje för lärare avsedda studiekurs kring ämnet "*Hur göra Nationernas förbund känt och utveckla en internationell samarbetsanda*". Föredragen ordnas i tre grupper: 1) *Upplysning* om de internationella institutionernas arbete och organisation. 2) *Uppfostringspsykologi* rörande de psykologiska grunder, på vilka denna speciella undervisnings metodik bör vila. 3) *Didaktik* anvisande praktiska metoder, som med framgång använts. Tre föredrag per dag. Föredrags-hållaren bestämmer, vilket språk han önskar använda. Tolkning till flera språk. Diskussioner.

Besök under sakkunnig ledning anordnas i N. F:s sekretariat, i Internationella arbetsbyrån etc., ävensom visningar av stadens sevärdheter, utflykter och samkväm. Byråns bibliotek och rika utställning av barnböcker (omkr. 3,000 vol.) stå till kursdeltagarnas förfogande. Byrån hoppas, att regeringarna i större utsträckning än föregående år skola genom statsunderstöd bereda lärare tillfälle att deltaga i kursen. Deltagaravgiften är 10 schweizerfrancs. Pensionsavgift 7 à 9 fr. pr dag. Adresser å pensionat erhållas genom M:lle Trachsel, Centre d'Informations internationales, Bureau des Interêts de Genève, Place des Bergues 3, Genève.

Program utsändes i april och kan rekvideras från Bureau international d'éducation, 44 rue des Maraichers, Genève.

Med Bureau international d'éducatons senaste kvartalsbulletin har utsänts ett upprop om Walesbarnens sedvanliga radiohälsning på instundande "Good Will Day" den 18 maj. Fjolårets hälsning återfinnes i Skolornas fredsförenings broschyr 11. Svenska barns svar till deras walesiska kamrater kunna sändas under adress Rev. Gwilym Davies M. A., 10 Museum Place, Cardiff, England.

I INFORMATIONSBYRANS FÖR FREDSPRÅGOR

nya lokal, Lilla Nygatan 4, kommer ett studie- och lärum, inrett av flere fredsföreningar gemensamt, att inom kort bli tillgängligt. Då Svenska skolornas fredsförening deltagar i kostnaderna härför, stå böcker, tidskrifter, informationsmaterial och arbetsplats till våra medlemmars förfogande.

FIRANDET AV N. F:S FÖRSTA TIO-ÅRSPERIOD.

Tio-årsdagen av Sveriges inträde i Nationernas förbund, den 5 mars 1930, högtidlighölls i Stockholm med en enkel och värdig fest. Presidenten, Friherre Marcks von Würtemberg, höll högtidstalet och blickade tillbaka på N. F:s första tio-årsperiod. Han är som få andra svenskar skickad att göra detta, enär han från första början deltagit i N. F:s arbete, särskilt i dess arbete på att kodifiera den internationella rätten. Tio år är en lång period i en människas liv, men en mycket kort i en internationell institutions. Talaren visade N. F:s både debet- och kreditsida, hur det lyckats i somligt, misslyckats i annat, hur det, som allt mänskligt, i ofullkomlighet och svaghet begått fel, ibland rent av tagit baksteg, men hur det ändå på det hela visat en förvånande förmåga av utveckling, särskilt i fråga om arbetet på att sätta rätt i stället för krigsväld, genom utveckling av skiljedomssystemet, Fasta domstolens organisation och befogenhet, Generalakten m. m. samt i fråga om internationellt samarbete på många områden, i synnerhet sociala, humanitära och hygieniska. Också på det politiska området har det visat livskraft: det har bilagt många politiska tvister, däribland flera, som kanske annars hade fört till krig. Det har faktiskt hejdat krig och gjort slut på redan utbrutna fientligheter. Slutomdömet blev, att N. F., detta ofullkomliga och riskfyllda företag, dock innebär sådana framtidsmöjligheter, att vi ej kan umbära det. Talaren var böjd att instämma med presidenten Wilson i att säga: "Nationernas förbund är vårt enda hopp". Men det gäller att stödja och hjälpa det genom en väl upplyst, ansvarskännande och internationellt sinnad offentlig mening och att kontrollera det genom en oavlättlig, men välvillig kritik. Det är en ny metod för organisation av fred och samarbete, men det måste fyllas med den rätta andan. Lika visst som "Genève-andan" utgår åt alla håll från det mellanfolkliga samarbetets centrum i Genève, lika visst måste tankar och impulser i rätt riktning strömma från folken ute i världen till det folkens förbund, som där har sitt säte — det måste vara en ständig växelverkan

mellan folken, deras regeringar och parlament å ena sidan och Nationernas förbund å den andra.

Efter detta tal följde ett anförande av Första Kammarens talman, direktör Vennersten. Det hela inramades av musik utförd av en damstråkkvartett.

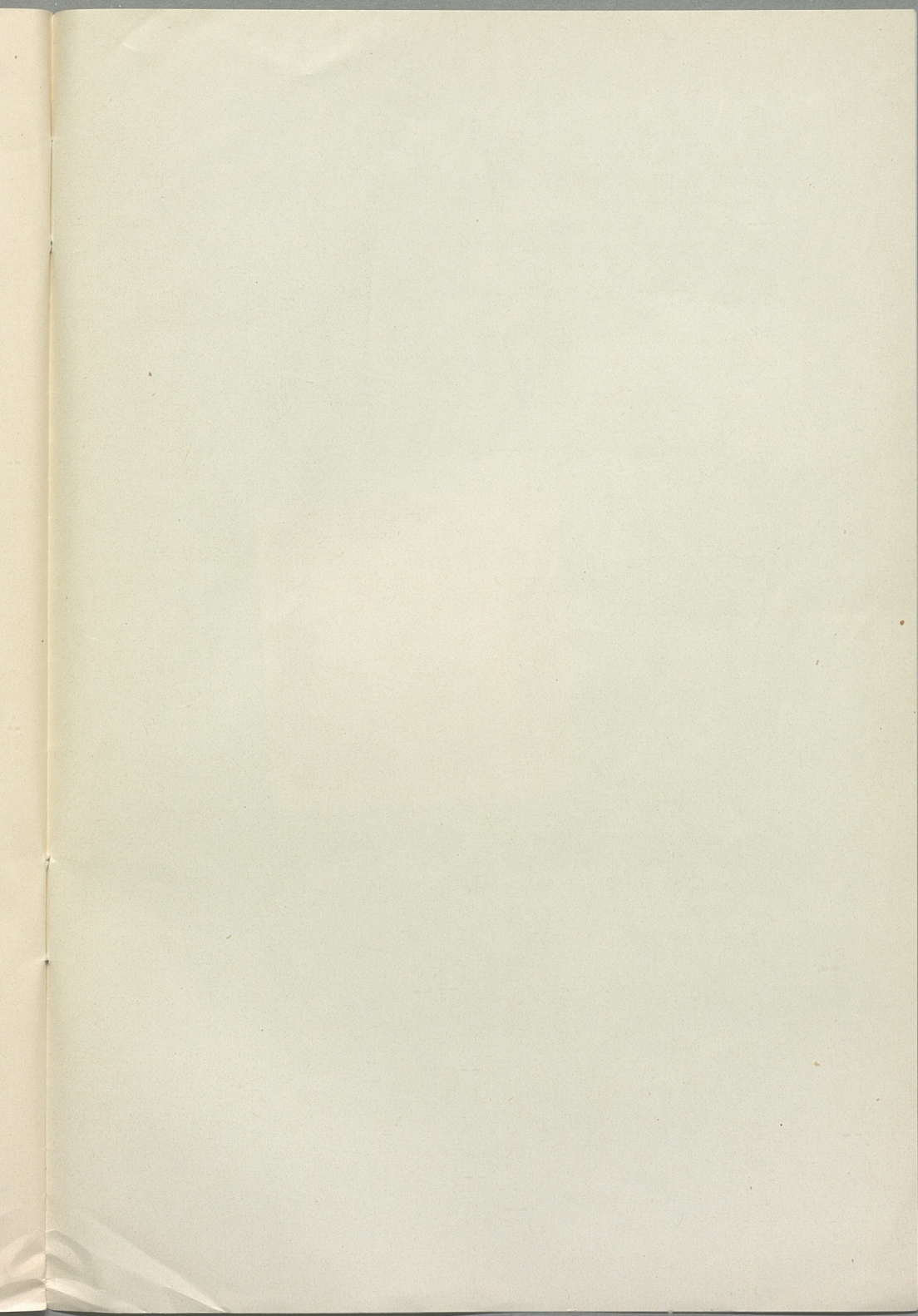
Ett vida större och mera intresserat deltagande kom den av Danmarks samtliga fredsföreningar anordnade "Folkeförbundsgen" i Köpenhamn 8—12 mars till del. Man ville där fira tio-årsminnet av Danmarks anslutning till N. F. med en studiekurs. Denna inleddes med förevisning av en N. F.-film kallad "Världskriget och tiden därefter". En stor mängd ungdomar hade inbjudits från Köpenhamns skolor, och de senterade filmen syn- och hörbarligen i allra högsta grad. Dame Rachel Crowdy, direktör för den sociala sektionen av N. F:s sekretariat, påminde i några inledande ord om hur den gosse, som under medeltiden satte i gång det s. k. barnkors-tåget, yttrat: "Där de äldre svikta, där måste de unga taga vid". De orden gälla än. — Studiekursen öppnades med en ståtlig fest i Köpenhamns vackraste festlokal, universitetets aula, där efter vacker studentsång universitetets rektor bjöd de närvarande välkomna till Folkeförbundsgen. En festklädd och representativ publik fyllde den stora salen till sista plats och lyssnade intresserat till talen. Efter ett anförande av statsminister Stauning höll utrikesministern, prof. Munch, högtidstalet, på intet sätt präglad av någon lättvindig optimism, men dock fyllt av tro på att N. F. har betingelser att utveckla sig till att bli den nuvarande mänskliga civilisationens räddning. Det var ett kärvt, manligt tal, buret av historikers breda och djupa syn på företeelserna. Hälsningsanföranden framfördes av Norges statsminister, Mowinkel, av de svenska och finska ministrarna i Köpenhamn och av Dame Rachel Crowdy, som frambar en hälsning från N. F:s generalsekreterare, Sir Eric Drummond.

Under de följande fyra dagarna hölls ej mindre än 17 upplysande och väckande föredrag av bl. a. sex nuvarande och f. d. ministrar — en av dem den kinesiske ministern i Köpenhamn, som på utmärkt engelska talade om opiumfrågan i Kina — av rektorn vid universitetet i Genève, M. Rappard, av Dame Rachel Crowdy och av sekreteraren för Internationella unionen av Föreningarna för N. F., Mr Lothian Small från Brüssel. Riksdagen hade ställt till förfogande en stor sal i Kristiansborgs slott för morgontimmarna, och universitetets största hörsal såväl som en annan stor sal fylldes under eftermiddags- och afton-föredragen, ibland ända till trängsel, av en mycket intresserad publik. Föredragen voro samtliga av hög kvalitet, somliga briljanta, och pressen visade stor uppmärksamhet genom utförliga referat.

Ett par mycket angenäma aftonsamkväm beredde deltagarna tillfälle till otvungen samvaro.

När skola vi här i Stockholm eller annorstädes i Sverige få uppleva ett motstycke till detta starka och levande intresse för internationella spörsmål och mellanfolkligt samarbete?

E. E—n.

medan vilken deras reglementer och verksamhet å ena sidan och Nationalens intressen å den andra.

Konferensens tal hölls ett veckor innan av Första kammarens talman, direktör Vennström. Det hela sammansattes av mycket utlörd av en danssträks karaktär.

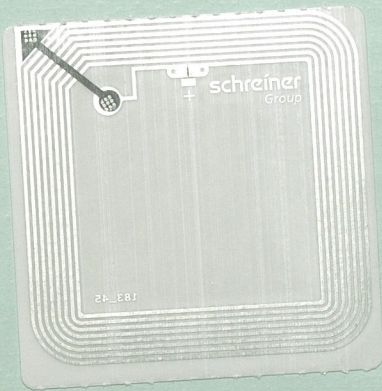
Ett vida större och mera omfattande utläggande kom der av Danmarks samtliga brosklördningar anordnade "Folketsfredsugen" i Köpenhamn 8-17 mars 1914. Man ville där för demonstrera av Danmarks anslutning till N. F. med en studietur. Enas föreläsning med föreläsning av en N. F. Man kallad "Värdslöshet och böva värdslöshet". En stor mängd ungdomar hade deltagit. Där Köpenhamns N. F. och de samerade filmen syn- och berättelsen i "Allra högsta grad" (Alla för ett Crowdy, direktör för den svenska sektionen av N. F. sekretariatet pågick i några inledande ord som var den gossen, som under musikens svaga gång det å k barnkör-slaget, yttrat: "Där de äldre själva, där hade de oss taga vid". De ord gälla så — Studieturen öppnades med en offentlig fest i Köpenhamns och fräste festlokal, universitetets aula, där blev också andensång universitetets rektor bjöd de utgörande talarna till folketsfredsugen. En festinlämning och representans påfölj tillde den stora salen till sista plats och lyssnande intresserat till talen. Efter ett anförande av statsminister Stauning följde utrikesministern, prof. March, höghögskolan, de varo ett präglad av någon tillvändig optimism, men dock till av tro på att N. F. har beaktat att utveckla sig till att bli den nuvarande värdslöshetens ordning. Det var ett kärvt, manligt tal, fyllt av historiskerna broda och djupa syn på utvecklingen. Hälningssättet under framfördes av Norges statsminister, Nowackel, av de svenska och finska ministrarna i Köpenhamn och av Dame Rachel Crowdy, som följde av belysning från N. F.s generalsekretariat, Sir Egge Drumbost.

Under de följande fyra dagarna hölls av N. F. av 17 anflysande och värdande föreläsning av bl. a. sex nuvarande och 1. V. riksdagen — en av dem den kinesiske ministern i Köpenhamn, som på utmärkt engelska talade om opiumfrågan i Kina — av rektor för universitetet i Genève, M. Rappard, av Dame Rachel Crowdy och av sekretären för Internationella unionen av Föreningarna för N. F., Ms Lethian Small från Brusel. Riksdagen hade ställt till föreläsande en stor sal i Kristiansborgs slott för morgonfrimärken, och universitetets slotts borsal såväl som en annan stor sal tillades under eftermiddags- och afton-föreläsning, såväl andra till tillgången av en mycket intresserad publik. Föreläsningarna var såväl av hög kvalitet, somliga intressanta, och pressen visade stor uppmärksamhet genom utöfning referat.

Ett par mycket goda och intressanta föreläsningar deltagarna tillfälligt till utövningen samvaro.

När skola vi här i Stockholm eller någonstades i Sverige få uppleva en mötespunkt till detta starka och lösnings intresse för internationella sällskap och mellanfolkligt samarbete?

E. E. -

SVENSKA SKOLORNAS FREDSFÖRENINGSSKRIFTSERIE.

1. Människosläktets fredslängtan. Av Edit Ahrenlöf.
 2. Fredsrörelsens historia. Av Alfhild Kræpelien. 25 öre.
 3. Fredsundervisning inom skolan. En rundfråga bland vårt lands pedagoger.
 4. Tvenne morgonböner. Av N. Beskow och Ad. Ahlberg.
 5. Till skolornas fredsdag den 10 maj 1924.
 6. Nationernas förbund. Av Mia Leche-Löfgren. (Utgången. Ny upplaga under arbete.)
 7. Från fysiskt nödhjälpsarbete till kulturell upplysningsverksamhet i folkförsoningens tjänst. Sommaren 1925. Genève — Edinburgh — Stockholm. (Utgången.)
 8. Till skolornas fredsdag den 29 september 1926. 30 öre.
 9. Till skolornas fredsdag den 29 september 1927. 30 öre.
 10. Till skolornas fredsdag den 29 september 1928. 30 öre.
 11. Till skolornas fredsdag den 11 november 1929. 30 öre.
 12. Tre kvinnliga fredsarbetare. Av Greta Stendahl. 50 öre.
 13. Fredsvetenskap. Av professor R. Bárány. 30 öre.
- Eos*, uppsatser och meddelanden utgivna av Svenska skolornas fredsförening 1927. Nedsatt pris: 1 kr.

Rekvisioner mottagas av föreningens sekreterare, fröken Hélène Philipson, Rödabergsgatan 11, Stockholm.

Pris 30 öre.

www.books2ebooks.eu